

Силабус курсу ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ І НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СВІТОВОМУ ПРОСТОРІ

Освітньо-наукова програма: «Середня освіта»
Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий рівень)
Ступінь вищої освіти: доктор філософії
Галузь знань: 01 Освіта/ Педагогіка
Спеціальність: 014 Середня освіта

Кількість кредитів: 3
Рік навчання: II, Семестр: III
Компонент освітньої програми: обов'язкова

Дні занять: згідно з розкладом занять
Консультації: згідно з графіком індивідуальної роботи
Мова викладання: українська, англійська

Керівник курсу:	доктор педагогічних наук, професор Задорожна Ірина Павлівна доктор педагогічних наук, професор Сокол Мар'яна Олегівна
Контактні телефони викладача:	+38 067 950 87 09 + 38 067 354 51 19
E-mail викладача:	irynazadorozhnai@gmail.com sokol@tnpu.edu.ua
Сторінка викладача	http://tnpu.edu.ua/faculty/inozemnimovy/pam/Zadorozhna-Iryna.php http://tnpu.edu.ua/faculty/inozemnimovy/sokol-mar-yana-oleg-vna.php
Сторінка курсу на веб сайті ТНПУ:	http://tnpu.edu.ua/navchannya/sylabusy/PhD/sylabusy-kursiv.php

Анотація курсу

В умовах глобалізації світ вступає в нову реальність, яка вимагає жити за принципами глобального он-лайну, тобто розвиватися в унісон з іншими державами. Наслідками глобалізаційних процесів стали міжнародний поділ праці, міграція в масштабах усієї планети капіталу, людських та виробничих ресурсів, а також зближення та взаємопроникнення різних культур. На межі XX і XXI століть актуалізувались проблеми міжкультурної комунікації.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Проблеми міжкультурної комунікації і навчання іноземних мов у світовому просторі» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії спеціальності «014 Середня освіта». Навчальна дисципліна «Проблеми міжкультурної комунікації і навчання іноземних мов у світовому просторі» сприяє розумінню основних етапів і особливостей розвитку міжкультурної комунікації в умовах сучасної глобалізації. Вона забезпечує особистісний і професійний розвиток аспіранта та спрямована на формування мультикультурної особистості. У процесі вивчення дисципліни здобувачі отримують теоретичні знання про міжкультурну комунікацію та опанують методику формування міжкультурної комунікативної компетентності.

Навчальна дисципліна «Проблеми міжкультурної комунікації і навчання іноземних мов у світовому просторі» є одним із освітніх компонентів освітньо-наукової програми «Середня освіта», здобувачів третього освітньо-наукового рівня, галузі знань 01 «Освіта/ Педагогіка» за

спеціальністю 014 «Середня освіта».

Метою навчальної дисципліни «Проблеми міжкультурної комунікації і навчання іноземних мов у світовому просторі» є оволодіння здобувачами знаннями про сутність іншомовного міжкультурного спілкування, вміннями здійснювати міжмовне і міжкультурне посередництво, реалізувати різні моделі спілкування з метою забезпечення взаєморозуміння, формування міжкультурної комунікативної компетентності здобувачів, до складу якої входять міжкультурні знання, вміння, навички та особисті якості (лінгвосоціокультурна спостережливість і чутливість, емпатія, уміння передбачати міжкультурні непорозуміння і уникати їх), оволодіння знаннями про сучасну проблематику наукових досліджень з галузі міжкультурного спілкування, вміння здійснювати огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів.

Навчальний контент

Години			Теми	Результати навчання	Завдання
Лек.	Сем.	Сам.р.			
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні засади міжкультурної комунікації					
2	2	6	Тема 1. Міжкультурна комунікація як галузь наукового знання	Знати понятійний і категоріальний апарат процесу міжкультурної комунікації, критично осмислити проблему міжкультурної комунікації.	Питання для обговорення, кейси, презентації, тести, ІНДЗ
2	2	6	Тема 2. Поняття і сутність міжкультурної комунікації. Основні категорії міжкультурної комунікації.	Вміти розкрити сутність міжкультурної комунікації та обґрунтувати чинники, що впливають на її розвиток.	
2	2	6	Тема 3. Мовна, концептуальна, ціннісна, часова і просторова картини світу.	Розуміти сутність мовної, концептуальної, ціннісної, часової і просторової картин світу та їх роль в міжкультурній комунікації	
-	4	10	Тема 4. Вираження національних особливостей. За допомогою вербальної та невербальної комунікації.	Розуміти форми вербальної та невербальної комунікації, володіти достатнім набором комунікативних засобів, використовувати у залежності від ситуації	

Змістовий модуль 2. Методика формування міжкультурної комунікативної компетентності					
2	4	10	Тема 5. Вплив міжкультурної комунікації на навчання у середній школі. Методичні засади формування міжкультурної комунікативної компетентності	Розуміти зміст і закономірності формування культурної багатоманітності у середній школі. Вміти розкрити зміст та структуру міжкультурної комунікативної компетентності.	Питання для обговорення, кейси, презентації, аналіз ситуацій, моделювання рішень, тести, ІНДЗ
2	4	10	Тема 6. Етика іншомовного спілкування. Методи та засоби формування міжкультурної комунікативної компетентності.	Бути обізнаним про етичні норми іншомовного спілкування, аналізувати та використовувати методи, прийоми та засоби формування міжкультурної компетентності.	
2	4	10	Тема 7. Моделювання шляхів формування міжкультурної комунікативної компетентності.	Розуміти та моделювати процес формування міжкультурної комунікативної компетентності з урахуванням значущих умов.	
2	2	8	Тема 8. Сучасні дослідження з проблеми формування міжкультурної комунікативної компетентності.	Володіти знаннями про сучасну проблематику наукових досліджень, їх результати, вміти здійснювати огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів.	

Формування програмних та фахових компетенцій

Індекс в матриці	Програмні компетентності
	Загальні компетентності
ЗК 1	Здатність до узагальнень, аналізу та синтезу, розвитку критичного мислення для розуміння процесів і явищ в освітній галузі (середньої освіти), вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

ЗК 2	Здатність до пошуку, систематизації, критичного осмислення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 4	Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій із дотриманням академічної доброчесності.
ЗК 6	Здатність спілкуватися з науковою спільнотою українською та іноземною (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) мовами з метою презентації та обговорення результатів своєї наукової роботи в усній та письмовій формі; здійснювати міжкультурну комунікацію з питань, що стосуються сфери наукових чи експертних знань, працювати в міжнародному контексті, в інтернаціональних дослідницьких групах.
ЗК 7	Здатність генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність).
ЗК 8	Здатність до саморозвитку (планування й вирішення задач власного професійного і особистісного зростання), наявність наукового світогляду, наполегливість у досягненні мети.
Спеціальні (фахові) компетентності	
ФК 1	Здобуття концептуальних знань у галузі середньої освіти, зокрема про основні парадигми, технології, розуміння теоретичних і практичних проблем, еволюційного шляху розвитку національної та світової методик викладання іноземних мов; розширення наукових знань про систему середньої освіти, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.
ФК 2	Здатність виявляти актуальні проблеми розвитку методики викладання іноземних мов з урахуванням національного та міжнародного досвіду, аналізувати та пропонувати шляхи їх вирішення з орієнтацією на інтереси особистості, суспільства і держави.
ФК 5	Здатність здійснювати моніторинг проблем середньої освіти, систематизувати та інтерпретувати його результати.
ФК 11	Здатність виявляти гнучкість, креативність, ініціативність задля вирішення фахових проблем через упровадження інновацій.
ФК 12	Здатність вибудовувати конструктивну взаємодію з учнями/здобувачами, створювати сприятливий психологічний клімат в освітньому середовищі, формувати навички ХХІ століття.
ФК 17	Здатність до педагогічної діяльності в межах спеціальності «Середня освіта», орієнтовану на ринок праці щодо підготовки фахівця з методики викладання іноземних мов відповідно до чинних стандартів освітньої галузі.

Програмні результати навчання

ПРН 1	На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, освітнього процесу; пов'язувати загальнофілософські й лінгвометодичні проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.
ПРН 3	Уміти планувати, організовувати, здійснювати та проводити науково-теоретичне, навчально-методичне (педагогічне, прикладне) дослідження, доступно та аргументовано представляти результати досліджень у письмовій та усній формах рідною та іноземними мовами, брати участь у

	наукових дискусіях.
ПРН 5	Обирати методологію відповідно до предмету дослідження, запроваджувати сучасні методи наукових розвідок для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі середньої освіти.
ПРН 6	Уміти здійснювати критичний аналіз історичних надбань, оцінювати й узагальнювати різні наукові погляди щодо методики викладання іноземних мов, формулювати й обґрунтовувати обрану наукову концепцію.
ПРН 7	Практикувати пошук, самостійний відбір та здатність застосовувати нормативно-правові і програмно-методичні документи, що визначають роботу в закладі освіти.
ПРН 15	Проводити аналогії між класичними і новітніми педагогічними технологіями викладання іноземних мов відповідно до принципів еклектизму, розробляти НМК з іноземних мов в галузі середньої освіти.

Основні джерела

1. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф. С. Бацевич. К.: Довіра, 2007. 205 с.
2. Задорожна І.П. Проблеми та перспективи розвитку вищої іншомовної освіти в Україні. Педагогічний альманах. Херсон, 2019. Вип. 43. С.97-104.
3. Коч Н. В. Міжкультурна комунікація: навч. посіб. / Н. В. Коч. Миколаїв : Видавництво «ЧП Румянцева А. В.», 2017. 200 с.
4. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навчальний посібник. К.: Видавничий центр «Академія», 2012. 285 с.
5. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції. Курс лекцій: навч-метод. посібник для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня "магістр" / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2011. 344 с.
6. Holliday A., Hyde M., Kullman J. Intercultural Communication. An Advanced Resource Book. Routledge Taylor & Francis Group, 2014. 250 p.
7. Hua Z. Exploring Intercultural Communication Language in Action. Routledge Taylor & Francis Group, 2014. 297 p.
8. Jackson J. Introducing Language and Intercultural Communication. Routledge Taylor & Francis Group, 2014. 468 p.
9. Samovar L. A., Porter R. E., E. R. McDaniel. Communication between cultures. [seventh edition]. Wadsworth: Cengage Learning, 2010. 411 p.
10. Spencer-Oatey H., P. Franklin Intercultural Interaction A Multidisciplinary Approach to Intercultural Communication. Palgrave Macmillan, 2009. 384 p.
11. Пришляк О. Ю. Формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців соціономічних професій: теоретичний контекст : монографія / за наук. ред. В. П. Кравця. Тернопіль: Осадця Ю. В., 2021. 552 с.
12. 2. Pryshlyak O. Intercultural communication: навчальний посібник для студентів та викладачів закладів вищої освіти. Тернопіль: Вектор, 2018. 228 с.
13. 3. Pryshlyak O. Interpreting intercultural competence: foreign and Ukrainian approaches // Theory and practice of introduction of competence approach to higher education in Ukraine: monograph / edit. S. I. M. Trubavina, T. Zolotukhina. Vienna : Premier Publishing, 2019. 370 p. (авт. 66–74).
14. 4. Пришляк О. Ю. Курс лекцій з навчальної дисципліни «Міжкультурна компетентність та міжкультурна комунікація»: навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2019. 146 с.

Визначені рамки дисципліни

• **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, довідка від лікаря).

• **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час виконання практичних завдань та он-лайн тестування (наприклад, програма Moodle) у процесі заняття. Заборонено оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства. За порушення академічної доброчесності здобувачі можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти, позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання тощо.

• **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять, як правило, є обов'язковим компонентом навчання. За необхідності (віддаленість місця проживання чи роботи магістранта) чи наявності об'єктивних причин (участь у програмі академічної мобільності чи конференції, міжнародне стажування, хвороба тощо) відвідування може відбуватись вибірково за погодженням із керівником курсу. Навчання магістрантів також здійснюється в дистанційному режимі на платформі Moodle. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових завдань та ІНДЗ. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно з графіком.

• **Політика оцінювання.** Враховуються бали поточного контролю (60 балів), самостійної роботи та написання залікового есе (40 балів). При цьому враховуються присутність на заняттях та активність студента під час занять; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвочасне виконання завдань. Студенти, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю та виконали завдання самостійної роботи отримують залік «автоматично».

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Опитування під час занять	20
Тема 1-9: питання, кейси, ІНДЗ, презентації	60
Залік (теми 1-9) – підсумковий тест або комплексне ІНДЗ	20
Всього	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Для заліку/ екзамену
90 – 100	A	зараховано
85-89	B	
75-84	C	
64-74	D	
60-64	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Формат дисципліни

Змішаний (blended) – дисципліна має структуру, контент, завдання і систему оцінювання. Blended Learning – викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, інтерактивні елементи, онлайн консультування тощо.

До силабусу також готуються матеріали навчально-методичного забезпечення:

- навчальний контент (розширений план лекцій, презентації, відео);
- тематика та зміст практичних робіт, ІНДЗ;
- завдання для підсумкового контролю (тести);
- електронне навчання в системі Moodle.